

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญ 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย มีดังนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอ่อน

1.1.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร

1.1.3 เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร

1.1.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร

1.1.5 เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอ่อนในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ข้อมูลพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ปี 2556/2557 สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 1,148 ราย มีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้อยู่ในการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ Taro Yamane ที่ความคลาดเคลื่อน 0.1 ได้กลุ่มตัวอย่าง 92 ราย และทำการสุ่มแบบง่าย

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยคำถามปลายเปิด และคำถามปลายปิด ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ และการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอนตามหัวข้อวัตถุประสงค์ ดังนี้ ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอ่อน ตอนที่ 2 สภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร และตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร

1.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของข้อมูล จัดทำรหัสข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.)

1.3 ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอ่อน

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.5 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 58.48 ปี ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา ประสบการณ์ในการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 20.74 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.05 คน ร้อยละ 46.7 ไม่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรอื่นๆ ร้อยละ 53.3 โดย ร้อยละ 28.3 เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 21.7 เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 89.1 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 9.08 ไร่ ร้อยละ 75.0 มีการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง หรือครอบครัว มีรายได้จากการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 3,716.30 บาท/เดือน แรงงานในครัวเรือนร้อยละ 62.0 มีจำนวน 2 คน ร้อยละ 73.9 ไม่มีการจ้างแรงงานในการผลิตมะพร้าว มีต้นทุนการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 638.59 บาท/ไร่

1.3.2 สภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร

พื้นที่ปลูกมะพร้าว ร้อยละ 95.7 มีลักษณะเป็นแบบยกทรง ร้อยละ 82.6 ลักษณะดินที่ปลูกมะพร้าวเป็นดินเหนียว ร้อยละ 95.6 มีการให้น้ำโดยน้ำขังในร่องสวน ร้อยละ 77.2 แหล่งน้ำมาจากน้ำฝน ร้อยละ 89.1 สภาพน้ำที่ใช้ในการปลูกมะพร้าวเป็นน้ำจืด ร้อยละ 78.3 ปลูกมะพร้าวพันธุ์น้ำหอม โดยเฉพาะพันธุ์มะพร้าวเอง อายุของต้นมะพร้าวเฉลี่ย 11.75 ปี ร้อยละ 55.4 ปลูกมะพร้าวแบบแถวเดี่ยว มีระยะปลูก 6x6 เมตร มีการใส่ปุ๋ยรองก้นหลุมมะพร้าวก่อนการปลูก ซึ่งเป็นไปตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร ร้อยละ 36.9 มีการให้น้ำมากกว่า 5 ครั้ง/เดือน มีการใส่ปุ๋ย 1-2 ครั้ง/ปี มีการลอกเลนขึ้นร่องสวน 1 ครั้ง/ปี

เกษตรกรทั้งหมดมีการปลูกมะพร้าวทดแทนต้นที่เสื่อมโทรม โดยปลูกมะพร้าวแซมระหว่างต้นเดิม พืชที่ปลูกแซมในสวนมะพร้าว เกษตรกรร้อยละ 30.4 ปลูกมะม่วง การปฏิบัติดูแลสวนมะพร้าวที่ออกผลแล้ว ร้อยละ 96.7 มีการเก็บทางมะพร้าวที่ร่วงหล่นลงมา ร้อยละ 90.2 มีการกำจัดวัชพืชในสวนมะพร้าว ร้อยละ 70.7 มีการขุดคูระบายน้ำและการรดน้ำในฤดู

แล้ง ร้อยละ 47.8 มีการเก็บทางมะพร้าว จันทน์แห้ง และไม่มีผลผลิตออก ร้อยละ 10.9 มีการปลูกพืชคลุมดิน และร้อยละ 7.6 มีการไถพรวนระหว่างแถว

ด้านการระบาดของโรค พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่พบการระบาดของโรคต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโรคผลร่วง โรคใบจุด และโรคยอดเน่า

ด้านการระบาดของแมลง พบว่า เกษตรกรทั้งหมด พบการระบาดของด้วงแรดมะพร้าว และเกษตรกรที่พบการระบาดของด้วงแรด ร้อยละ 50.0 ป้องกันกำจัดโดยกำจัดแหล่งขยายพันธุ์ เกษตรกรทั้งหมด พบการระบาดของด้วงงวง ร้อยละ 45.7 ป้องกันกำจัดด้วงงวงโดยใช้สารเคมี เกษตรกรร้อยละ 66.3 พบการระบาดของแมลงค้ำหนาม ส่วนใหญ่ที่พบการระบาดของแมลงค้ำหนาม ร้อยละ 46.7 ป้องกันกำจัดแมลงค้ำหนามโดยปล่อยแตนเบียนอะซิโคเดส เกษตรกรร้อยละ 87.0 พบการระบาดของหนอนหัวดำ ร้อยละ 59.8 ป้องกันกำจัดหนอนหัวดำโดยปล่อยแตนเบียนบราคอน สปีเตอร์

การเก็บเกี่ยว เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวผลมะพร้าวโดยสังเกตจากจั่นและทะเลายที่อยู่เหนือขึ้นไป โดยความถี่ในการเก็บเกี่ยวมะพร้าวเฉลี่ย 15.08 ครั้ง/ปี มีปริมาณผลผลิตมะพร้าวที่เก็บเกี่ยวเฉลี่ย 10.84 ผล/ต้น/ครั้ง เดือนที่ให้ผลผลิตมะพร้าวสูง คือเดือนสิงหาคม รองลงมา คือเดือนกันยายน โดยมีวิธีการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยการเก็บเอง มีการจำหน่ายผลผลิตโดยพ่อค้ามารับซื้อที่สวน โดยขายทั้งทะเลาย

1.3.3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร

ด้านความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิตมะพร้าว เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในเรื่องการป้องกันกำจัดแมลงมากที่สุด เรื่องสภาพแวดล้อม การป้องกันกำจัดโรค การปลูกมะพร้าว และการเตรียมพื้นที่ ในระดับปานกลาง เรื่องการเก็บเกี่ยว การจำหน่ายผลผลิต และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ในระดับน้อย

ด้านช่องทางในการส่งเสริม เกษตรกรมีความต้องการช่องทางการส่งเสริมในการผลิตมะพร้าวในระดับมาก ผ่านทางแผ่นพับและบุคคลราชการ โดยความรู้ที่ต้องการผ่านทางแผ่นพับและบุคคลราชการ ระดับมากที่สุด คือ การป้องกันกำจัดแมลง ในระดับมากของแผ่นพับ ได้แก่ สภาพแวดล้อม การปลูกมะพร้าว การเตรียมพื้นที่ การป้องกันกำจัดโรค การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และการจำหน่ายผลผลิต ในระดับมากของบุคคลราชการ ได้แก่ สภาพแวดล้อม การปลูกมะพร้าว และการป้องกันกำจัดโรค

ด้านวิธีการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมในการป้องกันกำจัดแมลง ในระดับมากที่สุด ในรูปแบบการบรรยาย

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร

ปัญหาในการปลูกมะพร้าว คือ เกษตรกรมีปัญหาการผลิตมะพร้าวมากที่สุด ในเรื่องการป้องกันกำจัดแมลง มีปัญหาระดับน้อยในเรื่องสภาพแวดล้อม การป้องกันกำจัดโรค การปลูกมะพร้าว และการเตรียมพื้นที่ และมีปัญหาน้อยที่สุดในเรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยว และการจำหน่ายผลผลิต ส่วนข้อเสนอแนะจากเกษตรกรคือ ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง อยากให้มมีน้ำใช้ตลอดทั้งปี ให้นำหน่วยงานราชการแนะนำและวิธีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูมะพร้าว

1.3.5 แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวส่วนมากมีอายุมาก มีพื้นฐานการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการปลูกมะพร้าวไม่มากเท่าที่ควร ใช้การปลูกแบบดั้งเดิม ไม่มีการพัฒนาและปรับปรุง หากความรู้ใหม่ๆ จึงได้เสนอแนวทางการส่งเสริม ดังนี้

1) จัดอบรมให้ความรู้การผลิตมะพร้าว เช่น การป้องกันกำจัดแมลง สภาพแวดล้อม การปลูกมะพร้าว การเตรียมพื้นที่ และการป้องกันกำจัดโรค การเพิ่มมูลค่าสินค้าจากผู้มีประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญทางการผลิตมะพร้าว แจกเอกสารแผ่นพับความรู้ในเรื่องการผลิตมะพร้าว ฝึกปฏิบัติจริง โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรคอยติดตามให้คำแนะนำ และศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ

2) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิตมะพร้าว นำไปขายในสถานที่จำหน่ายสินค้าที่เกษตรกรนำผลผลิตมาจำหน่ายแก่ผู้บริโภคโดยตรง คือตลาดเกษตรกรจึงจะเป็นทางเลือกให้เกษตรกรและผู้บริโภคได้มีโอกาสซื้อขายผลผลิตที่สดใหม่โดยตรง ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรสามารถขายสินค้าได้ในราคาสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันผู้บริโภคก็สามารถซื้อสินค้าได้ในราคาถูกลง ขายตลาดต่างประเทศ ส่งโรงงานแปรรูป ช่องทางการส่งเสริม ได้แก่ การฝึกอบรมด้านการตลาด การรวมกลุ่ม แจกเอกสารความรู้ ศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรคอยติดตามให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ

3) ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว เช่น การแปรรูป เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยการฝึกอบรมจากผู้มีประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการแปรรูป ฝึกปฏิบัติ นำเทคนิคใหม่ๆ หรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรคอยติดตามให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ

2. อภิปรายผล

2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอ่อน จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เพราะผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัว มีอายุเฉลี่ย 58.48 ปี ต่ำกว่า 40 ปี มีเพียงร้อยละ 2.2 แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันเกษตรกรที่ทำการเกษตรจะอายุมาก เพราะวัยรุ่นหรือผู้ที่อายุน้อย ไม่เห็นความสำคัญของการทำการเกษตร ผู้ที่จบในชั้นสูงๆ สามารถเลือกประกอบอาชีพด้านอื่นๆ มากกว่าการประกอบอาชีพทางการเกษตร ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ จบชั้นประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ธนากร เทียงน้อย (2547: 64) ศึกษาเรื่องระบบการผลิตมะพร้าวน้ำหอมในเขตที่ราบลุ่มภาคกลางและภาคตะวันตกของประเทศไทย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.2 เป็นชาย มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 66.6 เกษตรกรจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และสอดคล้องกับ นิธิวรรณ ต้นไต้ (2548: 47-48) ศึกษาการผลิตและการตลาดมะพร้าวอ่อนของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41-60 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีประสบการณ์ในการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 20.74 ปี เพราะเป็นอาชีพดั้งเดิมตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.05 คน เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารการผลิตมะพร้าวจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรได้รับการติดต่อสื่อสาร และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร อาจเป็นเพราะไม่สนใจจะรับข้อมูลและความรู้ใหม่ๆ ยังทำการเกษตรแบบดั้งเดิม

เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้จากการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 3,716.30 บาท/เดือน เพราะพื้นที่ทำการเกษตรปลูกพืชหลายชนิด และมีรายได้จากผลผลิตชนิดอื่นๆ ด้วย พื้นที่ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 9.08 ไร่ ส่วนใหญ่จะเป็นที่ดินเป็นของตนเอง หรือครอบครัว ไม่มีการเช่าที่ดินเพิ่มเติม แรงงานในครัวเรือน จำนวน 2 คน เพราะส่วนใหญ่เป็นแรงงานการทำในครัวเรือน จ้างแรงงานน้อย มีจ้างบ้างเป็นครั้งคราว ส่วนใหญ่มีการจ้างแรงงานเพิ่มเติมคือ จ้างลอกเลน จ้างฉีดพ่นสารเคมี ต้นทุนการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 638.59 บาท/ไร่/ปี

2.2 สภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร จากการศึกษา พบว่าพื้นที่ปลูกมะพร้าว มีลักษณะเป็นแบบกร่อง เพราะเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ต่ำมีน้ำขังได้หรือน้ำท่วมถึง ต้องทำการยกกร่องหรือคันดินให้สูงกว่าระดับน้ำในฤดูฝน และระบายน้ำ มิให้น้ำท่วมต้นมะพร้าว สอดคล้องกับ นิธิวรรณ ต้นไต้ (2548: 48) ศึกษาการผลิตและการตลาดมะพร้าวอ่อนของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เกษตรกรส่วนมากจะมีการยกกร่องพื้นที่ปลูกมะพร้าวอ่อนให้สูงกว่าระดับน้ำที่ท่วมขัง ระยะการปลูก 6x6 เมตร และสอดคล้องกับ อาลิวรรณ เวชกิจ (2555: 94) ศึกษาเรื่องการผลิตมะพร้าวของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า พื้นที่ปลูกมะพร้าวทั้งหมดมีลักษณะเป็นร่อง

สวน สภาพแวดล้อมของพื้นที่ปลูกมีแหล่งน้ำเพียงพอ มีการระบายน้ำดี และการคมนาคมสะดวก สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว โดยดินที่ปลูกมะพร้าวเป็นดินเหนียว เพราะบริเวณนี้เป็นพื้นที่ลุ่ม ดินเหนียวเกิดจากตะกอนดินพัดมาของน้ำ ได้รับอิทธิพลของเกลือจากทะเลที่เคยเป็นพื้นที่น้ำทะเลท่วมถึง ซึ่งเป็นแหล่งธาตุอาหารค่อนข้างดีต่อคุณภาพมะพร้าวน้ำหอม มีการให้น้ำโดยน้ำขังในร่องสวน โดยแหล่งน้ำมาจากน้ำฝน และน้ำจากแม่น้ำบางปะกง โดยสูบเข้ามาไว้ในท้องร่องในช่วงที่เป็นน้ำจืด และบางสวนมีการขุดสระเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง สภาพน้ำที่ใช้ในการปลูกมะพร้าวเป็นน้ำจืด ปลูกมะพร้าวพันธุ์น้ำหอม เพราะเป็นพันธุ์มะพร้าวที่น้ำมีกลิ่นหอมคล้ายใบเตย เป็นที่นิยมของตลาดบริโภคผลอ่อน ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะพันธุ์มะพร้าวเอง ถ้าพันธุ์มะพร้าวไม่พอจะมีการซื้อเพิ่มเติม โดยซื้อทั้งจากในจังหวัด และแหล่งปลูกมะพร้าวน้ำหอมที่สำคัญคือ จังหวัดนครปฐม ร้อยละ 55.4 มีปลูกมะพร้าวแบบแถวเดี่ยว ซึ่งเป็นไปตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร แต่ร้อยละ 44.6 ปลูกแบบแถวคู่ เนื่องจากเป็นสวนดั้งเดิม และคิดว่าถ้าปลูกแบบแถวเดี่ยวจะทำให้ได้จำนวนต้นมะพร้าวน้อย เปลืองพื้นที่ มีระยะปลูก 6x6 เมตร เป็นไปตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร ร้อยละ 82.6 มีการใส่ปุ๋ยรองก้นหลุมมะพร้าวก่อนการปลูก แต่มีเพียงร้อยละ 17.4 ไม่มีการใส่ปุ๋ยรองก้นหลุม เพราะคิดว่าดินอุดมสมบูรณ์แล้วไม่จำเป็นต้องใส่ ร้อยละ 37.0 มีการให้น้ำมากกว่า 5 ครั้ง/เดือน ในช่วงปีแรกที่มะพร้าวยังเล็ก และเมื่อมะพร้าวโตแล้วอาจเว้นเป็นทุก 2 สัปดาห์ คือร้อยละ 27.2 มีการให้น้ำ 1-2 ครั้ง/เดือน เกษตรกรร้อยละ 92.4 ใส่ปุ๋ยจำนวน 1-2 ครั้ง/ปี เป็นไปตามคำแนะนำ แต่มีเกษตรกรร้อยละ 7.6 มีการใส่ปุ๋ย 3-5 ครั้ง/ปี เพราะต้องการบำรุงต้นมะพร้าว แต่ไม่ได้ใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน อาจทำให้สิ้นเปลืองเงิน ร้อยละ 73.9 มีการลอกเลนขึ้นร่องสวน จำนวน 1 ครั้ง/ปี ซึ่งเป็นไปตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร แต่มีเพียงร้อยละ 4.3 มีการลอกเลน 2 ปี/ครั้ง เพราะหาแรงงานยาก และมีราคาแพง

เกษตรกรทั้งหมดมีการปลูกมะพร้าวทดแทนต้นที่เสื่อมโทรม โดยปลูกมะพร้าวแซมระหว่างต้นเดิม แทนต้นที่โค่นทิ้งหรือตายลงตามธรรมชาติ พืชที่ปลูกแซมในสวนมะพร้าวได้แก่ มะม่วง ผักสวนครัว และหมากเพื่อให้รากช่วยพยุงดินไว้ เกษตรกรมักนิยมปลูกพืชแซมทั้งชนิดอายุปานกลางและอายุสั้น เพื่อใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างระหว่างแถว และควบคุมวัชพืชได้ การปฏิบัติดูแลสวนมะพร้าวที่ออกผลแล้ว มีการเก็บทางมะพร้าวที่ร่วงหล่นลงมา บางสวนเก็บไปทำลายนอกแปลง เพื่อไม่ให้เป็นที่อยู่อาศัยของแมลง บางสวนเก็บกองไว้รอบโคนต้น เพื่อคลุมโคนต้นให้มีความชื้น แต่อาจจะเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของแมลงหรือศัตรูมะพร้าวได้ กำจัดวัชพืชในสวนมะพร้าว เพื่อไม่ให้วัชพืชแย่งธาตุอาหารและความชื้นในดินอีกทั้งเพื่อให้แปลงสะอาด ขุดคูระบายน้ำและการรดน้ำในฤดูแล้ง เพราะถ้าขาดน้ำจะทำให้ผลผลิตและคุณภาพของมะพร้าวเสียหายมาก

ต้องใช้เวลาในการฟื้นฟูพื้นที่เก็บทางมะพร้าว จันทันแห่ง และไม่มีผลผลิตออก เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่นิยมปลูกพืชคลุมดิน และมีส่วนน้อยที่มีการไถพรวนระหว่างแถว

ด้านการระบาดของแมลง พบว่า เกษตรกรทั้งหมด พบการระบาดของด้วงแรดมะพร้าว เพราะด้วงแรดเป็นสาเหตุทำให้ต้นมะพร้าวตาย เพราะถ้าด้วงแรดเข้าทำลายโดยการกัดเป็นรอยแผล จะทำให้ด้วงไฟเข้าทำลายซ้ำ และทำให้ต้นมะพร้าวตายในที่สุด ต้องมีการกำจัดแบบผสมผสานกัน เกษตรกรส่วนใหญ่จะกำจัดแหล่งขยายพันธุ์ คือซากเน่าเปื่อยของลำต้นหรือตอของต้นมะพร้าว ใช้สารเคมีผสมทรายหยอดที่คอมะพร้าว ทำความสะอาดคอมะพร้าว และการใช้เชื้อราเขียวเมตาไรเซียม ใส่ไว้ตามกองขยะ และ กองปุ๋ยคอก เพื่อให้เชื้อแพร่กระจายเข้าทำลายด้วงแรดทุกระยะการเจริญเติบโต และมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 2.2 ใช้ไฟโรโมนในการล่อตัวเต็มวัยด้วงแรดให้มาติดกับดัก และทำลายตัวเต็มวัย อาจเป็นเพราะไฟโรโมนที่ใช้มีราคาแพง และไม่คุ้มค่า สอดคล้องกับชาญศักดิ์ ขจรบุญ (2549: 64-65) ศึกษาการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมะพร้าวอ่อนของเกษตรกรในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า มะพร้าวอ่อนของเกษตรกรมากกว่าหนึ่งในสาม มีด้วงแรดมาทำลาย แต่เกษตรกรประมาณหนึ่งในสาม ป้องกันด้วงแรดโดยการรักษาสวนให้สะอาด และกำจัดด้วงแรดโดยเก็บตัวหนอนทำลาย พบการระบาดของด้วงวง ป้องกันกำจัดด้วงวงโดยใช้สารเคมีตามคำแนะนำในฉลาก และมีการกำจัดด้วงวง โดยใช้วิธีการโคลนทิ้งแล้วเผาต้นที่ถูกทำลายและระวังไม่ให้ต้นมะพร้าวเกิดบาดแผล พบการระบาดของแมลงค้ำหนาม ป้องกันกำจัดแมลงค้ำหนามโดยปล่อยแตนเบียนอะซิโคเดส มีบางสวนที่ไม่พบการระบาดของหนอนหัวดำ อาจเป็นเพราะมีการจัดการที่ดี และป้องกันกำจัดจนไม่มีแมลงค้ำหนามมาทำลายมะพร้าวแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่พบการระบาดของหนอนหัวดำมะพร้าว ป้องกันกำจัดหนอนหัวดำโดยปล่อยแตนเบียนบราคอน ฮีบีเตอร์ เพราะเป็นแมลงศัตรูธรรมชาติ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและรักษาสมดุลของธรรมชาติ มีการตัดทางใบเผาทำลาย เกษตรกร ร้อยละ 13.0 มีการใช้สารเคมี เพราะหาง่าย และสะดวก แต่แรงงานในการฉีดพ่นหายากและค่าแรงสูง

การเก็บเกี่ยว เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวผลมะพร้าวโดยสังเกตจากจันทันและทะลายที่อยู่เหนือขึ้นไป ร่วมกับสังเกตจากสีเปลือก การนับอายุผล การติดผลฟังเสียง และสังเกตจากทางหนุ ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร แต่มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 2.2 ใช้วิธีการปอกเปลือก และลอยน้ำ โดยความถี่ในการเก็บเกี่ยวมะพร้าวเฉลี่ย 15.08 ครั้ง/ปี เพราะขึ้นอยู่กับฤดูกาล มีปริมาณผลผลิตมะพร้าวที่เก็บเกี่ยวเฉลี่ย 10.84 ผล/ต้น/ครั้ง เดือนที่ให้ผลผลิตมะพร้าวสูงสุดคือ เดือนสิงหาคม เพราะเป็นช่วงฤดูฝน ทำให้ผลผลิตมาก โดยมีวิธีการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยการเก็บเอง เพราะจะได้ราคาสูงกว่าพ่อค้ามาเก็บเองหรือต้องสูญเสียรายได้เพิ่มถ้าจ้างแรงงานในการเก็บ มีการ

จำหน่ายผลผลิตโดยพ่อค้ามารับซื้อที่สวน เพราะเกษตรกรไม่มีตลาดในการขาย สะดวก และไม่ต้องขนย้าย โดยจะขายผลสดทั้งทะลาย

2.3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร จากการศึกษา

พบว่า

ด้านความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิตมะพร้าว เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในเรื่องการป้องกันกำจัดแมลงระดับมากที่สุด เนื่องจากแมลงเป็นปัญหาสำคัญของเกษตรกร เพราะทำให้ผลผลิตมะพร้าวลดลง ต้นมะพร้าวโทรม และตายในที่สุด เกษตรกรขาดความรู้ในการป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าว มีแมลงศัตรูมะพร้าวชนิดใหม่เพิ่มขึ้นที่เกษตรกรไม่รู้จัก เช่น หนอนหัวดำมะพร้าว และกำจัดไม่ถูกวิธี สำหรับเรื่องสภาพแวดล้อม การป้องกันกำจัดโรค การปลูkmะพร้าว การเตรียมพื้นที่ มีความต้องการเนื้อหาสาระในระดับปานกลาง เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการผลิตมะพร้าวมาเป็นระยะเวลานาน เฉลี่ย 20.74 ปี เรื่องการเก็บเกี่ยว การจำหน่ายผลผลิต และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว มีความต้องการในระดับน้อย เนื่องจากปริมาณผลผลิตมะพร้าวมีน้อย ทำให้ราคามะพร้าวปรับตัวสูงขึ้น พ่อค้าคนกลางไม่กดราคา

ด้านช่องทางในการส่งเสริม เกษตรกรมีความต้องการช่องทางการส่งเสริมในการผลิตมะพร้าวในระดับมาก ผ่านทางแผ่นพับและบุคลากรราชการ โดยเฉพาะความรู้ในการป้องกันกำจัดแมลง เกษตรกรมีความต้องการผ่านสื่อทั้งสองนี้ในระดับมากที่สุด เนื่องจากต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการศึกษาอ่านจากเอกสารแผ่นพับ และหน่วยงานราชการมาส่งเสริมให้ความรู้จะได้สอบถามประเด็นที่สงสัยให้มีความเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้น

ด้านวิธีการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมในการผลิตมะพร้าว ในระดับมาก ในรูปแบบการบรรยาย โดยเฉพาะต้องการมากที่สุดให้มีการบรรยายในเนื้อหาสาระการป้องกันกำจัดแมลง เพราะเป็นปัญหากับเกษตรกร โดยทำให้ผลผลิตมะพร้าวลดลง ต้นมะพร้าวยืนต้นตาย หรือทรุดโทรมลงอย่างมาก

2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร

ด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในเรื่องการป้องกันกำจัดแมลงมากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรไม่รู้จักแมลงศัตรูมะพร้าว และไม่รู้วิธีการป้องกันกำจัดที่ถูกต้อง

ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรมีปัญหาน้อยที่สุดในเรื่องการจำหน่ายผลผลิต ทั้งนี้เพราะเนื่องจากภาวะฝนแล้งและเกิดการแพร่ระบาดของแมลงค้ำหนาม และหนอนหัวดำ เป็นต้น ส่งผลให้ผลผลิตของมะพร้าวของเกษตรกรได้รับความเสียหาย ปริมาณผลผลิตมะพร้าวออกสู่ตลาดลดลง จึงทำให้ราคามะพร้าวปรับตัวสูงขึ้น ทำให้มะพร้าวเป็นที่ต้องการของตลาด

ข้อเสนอแนะจากเกษตรกรคือ ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ต้องการให้มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี ใ้หน่วยงานราชการแนะนำวิธีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูมะพร้าว

2.5 วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร

จากผลการวิจัย พบว่าแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อน คือ การมุ่งเน้นพัฒนาความรู้การผลิตมะพร้าวให้แก่เกษตรกรในเรื่องการป้องกันกำจัดแมลง การจัดการสภาพแวดล้อม การปลูกมะพร้าว การเตรียมพื้นที่ และการป้องกันกำจัดโรค ทั้งนี้เพราะตลาดมีความต้องการมะพร้าวทั้งตลาดภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการความรู้ และปัจจัยการผลิต เช่น สารชีวภัณฑ์ และศัตรูธรรมชาติ ส่งเสริมการรวมกลุ่ม โดยการพัฒนาความรู้ของสมาชิก เพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็งรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกในราคาประกัน และสะดวกในการสนับสนุนทางวิชาการและปัจจัยการผลิต มีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นกลไกการขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาแมลงศัตรูมะพร้าว ศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรคอยติดตามให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ และแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวเพื่อเพิ่มมูลค่า เพราะตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศมีความต้องการบริโภคน้ำมะพร้าวในปริมาณมาก มะพร้าวเป็นพืชที่ให้ผลผลิตไม่แน่นอน ช่วงที่ผลผลิตออกมามากๆ ก็ล้นตลาด ทำให้ราคาตกต่ำ และขาดทุน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอ่อน

- 1) ควรมีการศึกษาข้อมูลหรือหาแหล่งข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น วิทยุ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างเกษตรกร
- 2) ควรดูแล จัดการ สำรวจ แปลงมะพร้าวของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของศัตรูมะพร้าว
- 3) ควรแปรรูปผลผลิตมะพร้าว เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ซึ่งจะให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าการจำหน่ายมะพร้าวทั้งผล และช่วยแก้ปัญหาในช่วงมะพร้าวราคาตกต่ำ

3.1.2 หน่วยงานของรัฐ

- 1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรศึกษาในด้านวิชาการและข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน และควรเข้าไปให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพราะเกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ไปอบรมให้ความรู้

2) ควรมีแปลงตัวอย่าง เพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษาและเห็นผลของการปฏิบัติตามคำแนะนำ

3) ควรมีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการเพิ่มมูลผลิต เช่น การแปรรูปและนำผลิตภัณฑ์ไปขายในตลาดเกษตรกร

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่จังหวัด หรือเทียบกับต่างประเทศในอาเซียน เช่น อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์

3.2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าในช่วงที่มีผลผลิตมาก

3.2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร

